

8.8.2025

Invalidiliiton lausunto sisäministeriölle ”Väestönsuojan kunnossapito ja toimintakunnan tarkastus”-yleisopasluonnoksesta, VN/19277/2025

Väestönsuojan kunnossapito ja toimintakunnan tarkastus -yleisoppaan tavoitteena on parantaa väestönsuojien toimintakunnan tarkastusten sekä kunnossapidon sisältöä ja laatua, selkeyttää eri toimijoiden vastuita sekä tukea omatoimista varautumista poikkeusoloissa. Oppaassa ei oteta kantaa huollon, kunnossapidon tai toimintakunnan tarkastusten tekniseen suorittamiseen, koska ne ovat kohteesta riippuvaisia. Oppaassa kuvataan toimintakunnan tarkastuksen osa-alueet sekä tarkastuksessa huomioitavat asiat. Oppaassa kerrotaan esimerkkejä ja hyviä käytäntöjä, jotka on hyvä huomioida väestönsuojan huollon ja kunnossapidon osalta sekä tilattaessa väestönsuojan toimintakunnan tarkastusta ja tarkastuksen jälkeen. Lisäksi oppaassa kerrotaan väestönsuojien kunnossapitoon ja toimintakunnan tarkastuksiin liittyvästä pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja valvontatehtävistä.

Lausunnonantajan lausunto

Invalidiliitto on fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on lähes 24 000 henkilöjäsentä ja 141 jäsenyhdistystä.

Yleiset huomiot

Invalidiliitto kiittää mahdollisuudesta esittää huomioita yleisopasluonnoksesta. On tärkeää huomioida fyysisesti vammaisten ihmisten tarpeet erilaisia suunnitelmia ja niihin liittyviä toimintaohjeita laadittaessa. Jotta väestönsuojien käyttö olisi yhdenvertaista kaikille, oppaassa tulisi huomioida paremmin eri tavoin vammaiset ja liikkumisesteiset henkilöt ja erityisesti väestönsuojien esteettömyys. Tähän velvoittaa myös YK:n vammaisyleissopimuksen artikla 9 esteettömyydestä ja saavutettavuudesta.

Väestönsuojan kunnossapito ja toimintakunnan tarkastus -yleisoppaan sisältö

Yleisopasluonnoksen luvussa 2.1.1 jonka otsikko on ”Väestönsuojaan tehtävät muutokset ja varusteiden uusiminen”, sivulla 9 todetaan, että väestönsuojan toimintaa tai varustetasoa voidaan myös kehittää omaehtoisesti. Esimerkiksi viestiyhteyksiä voidaan parantaa asentamalla väestönsuojaan langattoman WiFi-verkon sekä riittävästi kiinteitä pistorasioita mobiililaitteiden lataamista varten. Samalla on hyvä toteuttaa varaus varavoiman syöttöön väestönsuojaan. Invalidiliitto pitää tärkeänä oppaassa huomioitavana asiana, että väestönsuojien suunnittelussa ja varustelussa otetaan huomioon, että suojassa saattaa oleskella henkilöitä, jotka tarvitsevat sähköllä toimivia apuvälineitä myös suojautumisen aikana. Esimerkiksi hengityslaitteen varassa elävien kohdalla kyse on elintärkeästä laitteesta, mutta myös muiden sähköisten apuvälineiden, kuten liikkumisen tai viestinnän apuvälineiden, käyttäjien tarpeet on otettava huomioon. Tämän vuoksi väestönsuojan varustetason parantamisen yhteydessä tulisi varmistaa riittävä mahdollisuus apuvälineiden lataamiseen sekä varavoiman saatavuus.

8.8.2025

Sivulla 10 olevasta lauseesta, ”Valmistajan ohjeiden mukainen huoltoväli on yleensä, jonka vuoksi väestönsuojan säännöllisestä huollosta puhuttaessa käytetäänkin usein nimitystä vuosihuolto”, puuttuu ensimmäisestä virkkeestä huoltovälin pituus.

Invalidiliitto ehdottaa, että yleisopasluonnoksen luvun 4.2.1, jonka otsikko on ”Väestönsuojan yleinen kunto”, alla mainittujen toimenpiteiden yhteydessä tarkasteltaisiin myös esteettömyyttä erityisesti siitä näkökulmasta, miten eri tavoin toimivat ja liikkuvat tai apuvälineitä käyttävät ihmiset pääsevät suojaan.

Opasluonnoksen kappaleen 4.2.3.2 alla käsitellään mm. hätäpoistumisreitien olosuhteita ja toimivuutta. Tässä yhteydessä tulisi oppaassa kiinnittää huomiota myös esteettömyyteen ja hätäpoistumiskäytävän käytettävyyteen tästä näkökulmasta.

Lopuksi Invalidiliitto muistuttaa, että YK:n vammaisyleissopimuksen artikla 11 velvoittaa osana Suomen lainsäädäntöä sopimuspuolia toteuttamaan kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen vammaisten henkilöiden suojelun ja turvallisuuden vaaratilanteissa, mukaan lukien aseelliset selkkaukset, humanitaariset hätätilat ja luonnonkatastrofit.

INVALIDILIITTO RY

Helsingissä 8.8.2025

Janne Juvakka

Laura Andersson

toimitusjohtaja

yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: juristi Ranja Alava, ranja.alava@invalidiliitto.fi